

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Om Aabenbaring, Kunst og Vidskab

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 294. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_312_10-txt-shoot-idm1766.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Spørge vi nu, *hvorledes* det kan gaae til, da spørge vi om en Vidskab, der kan gjøre os *Opreisningen* begribelig, hvilket, som vi have seet, er et unyttigt Spørgsmaal, da det er umueligt, at Mennesket i Tiden kan komme til at begribe, hvad han ei naturlig kunde have nogen Forestilling om. Enhver af Opreisningens Følger maa i Grunden være ligesaa ubegribelig som den, da de jo samtlig i den have deres Grund, de kan kun af os begribes i *deres Følge* af den, som et fortløbende Underværk, der aandig udtrykker hvad der naturlig skulde udviklet sig. Mennesket skulde paa naturlig Maade kommet til den Forstand, at han var et virkeligt Billede af den evige Sandhed, og at Verden var et Billede af ham, altsaa at han var Skaber-Ordet i sin Kraft, dertil skal vi ogsaa komme, men paa overnaturlig Maade, thi vi ere det ikke længer i os selv: i vort Legeme, men kun i Christo ved Troen: ved det kiærlige Samfund med Ham i Aanden. Vort Legeme, som ved efterhaanden at forfines, skulde aabenbaret os det Sandseliges Vilkaar og 295lært os at forfine alt Sandseligt, saa vi klarlig kunde begribe det, som Aandens Skabning og Billede; vort Legeme sunket sammen i sig selv, gaaer nu naturlig ikke Forklaringen, men Opløsningen i Møde, og kan kun ved en underfuld Opreisning eller Forvandling, paa een Gang vorde det Redskab for Aanden, hvortil det efterhaanden skulde været udviklet, derfor kan Aanden aldrig her blive os *haandgribelig*, og aandig Vidskab bliver derfor, i *Fornuften*, aldrig meer end en Skygge af hvad den skulde været. Allerede derfor er det daarlig, at eftertragte Vidskab for dens egen Skyld, da den kun kan sige os *hvorledes* Alt skulde være, uden at have Kraft til at forvandle det dertil. Vidskabs Nytte bestaaer kun deri, at den skal paamine os om at eftertragte i Aanden, hvad der ei kan naaes i Kiødet, at fæste det Haab til Evigheden, som ei kan opfyldes i Tiden, at søge i Christo hvad vi ei kan finde i os selv: det fuldkomne, i Sandhed forklarede Menneske. Dette skal den, og tillige, mod den kiødelige Fornufts Anfald, forsvare Troen; men for at gjøre det, maae den naturligviis ikke hæve sig over Troen, eller udgive sig for den, og det er en farlig Klippe, hvorpaa vi saa let kan lide Skibbrud og tabe Troen, at det er hellig Pligt for hver Christen, idelig og alvorlig at advare baade sig selv og andre 296med det sande Guds Ord: *Kundskab opblæser, kun Kiærlighed opbygger*. Aldrig glemmes denne Advarsel lettere og aldrig behøves den høiere, end i Dage, som de nærværende, da Hjertets Kulde paa den ene og en falsk Gnosis paa den anden Side, gjøre det nødvendigt for boglærde Christne i Vidskab at søge Paamindelse og Forsvar. Jeg veed det jo vel, at de Fleste mene, *jeg* i al Fald kunde spare mine Advarsler, deels fordi den Vidskab jeg taler om er Intet bevendt, og deels fordi den er af Snegle-Art; men dermed dysser man mig ei i Søvn, thi den Dag kommer saa vist, som den alt var her, da man skal indsee, at den Vei til Vidskab jeg peger paa, er den eneste, som fører til noget *Forsvarligt*, og da skal man vel faae at see, at man kan i Forstanden være ganske enig med mig, og dog kun spille med Skyggerne af *Troe* og *Haab* og *Kiærlighed*. Sagen er og saare forklarlig, thi den kiødelige Fornuft kan i Verden ligesaa lidt opreises som Legemet, hvori den har sat sig fast; i det opreiste Menneske kan og maa der udvikle sig en aandelig Forstand, som ingen tilsvarende Forstand eller Personlighed har i os, uden forsaavidt Christus boer ved Troen i vort Hjerte. Fornuften har imidlertid naturlig Forstanden i sin Haand, og stræber naturligviis at drage den høiere Forstand til 297sig: *vi som Personer* stræbe at anmasse os den Forstand som ene hører Christus til, og komme let til den Indbildning, at vi have *opreist os selv*, hvorved vi da i Grunden fornægte Christus, og henføre paa os selv, hvad der kun er sandt om ham. At vi derved modsige os selv, da Ingen som falder fra Aanden, men *kun den der selv fornedrer sig*, kan opreise sig selv, er ganske rigtigt, men at Fornuften ikke er bange for en Selv-Modsigelse, naar den mener at see sin Fordeel deri, viser ikke blot Faldet, men ret klart de nyere Philosophers Systemer, og hvad der gjør Blændværket mueligt, er at Mennesket vel, hvis han *ikke var faldet*, skulde, som Christus, *fornedret* og *opreist* sig selv, som Verdens Løser. Eenheden af Natur og Historie, som maa forudsættes og skal frembringes, men kan kun frembringes ved en ubegribelig Guddoms-Konst, den begynder man at haabe kan frembringes ved Fornuftens Konst, saasnart man anseer selv den sande Vidskab i *Fornuften* for andet end en Skygge, og da man nu ikke formaaer at gjøre Kiød til Aand, saa stræber man at gjøre Aand til Kiød. Saa gjorde Hedningen indtil Christi Tid og frembragde derved en *bagvendt* Skygge af Menneskets beskikkede Idræt; 298saa gjorde Papisten indtil Luther kom, og gav os derved en *bagvendt* Skygge af *kirkelig Konst*; saa gjorde Humanisten indtil vore Dage, og gav os en *bagvendt* Skygge af kirkelig Vidskab; Historien er derved blevet lang, og lys og lærerig; men vel vogte vi os for at give Efter-Slægten en *bagvendt* Skygge af universal-historisk Konst og Vidskab, thi da maatte Slægten forsvinde i Naturens store Skygge-Rige!